

เรื่อง เจดีย์ยุทธหัตถี

รายละเอียด

เจดีย์ยุทธหัตถี ตั้งอยู่ที่บ้านดอนเจดีย์ หมู่ที่ 2 ตำบล ดอนเจดีย์ อำเภอ พนมทวน จังหวัด กาญจนบุรี ปัจจุบันเชื่อกันว่าเป็นเจดีย์ยุทธหัตถี ที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงสร้างขึ้นหลังจากที่พระองค์ ทรงกระทำยุทธหัตถีชนะสมเด็จพระมหาอุปราชา กษัตริย์แห่งพม่า ภายในมี อาคารนิทรรศการสมเด็จพระนเรศวร ซึ่งจัดแสดงประวัติและแผนที่ ที่เกี่ยวกับการรบในครั้งนั้น องค์เจดีย์เป็นศิลปะแบบอยุธยา เป็นเจดีย์ทรงกลม ก่ออิฐฉาบปูน ส่วนยอดหักพังไปตามกาลเวลา จนปัจจุบันมีความสูงราว 3 เมตร เจดีย์องค์นี้ตั้งอยู่ในที่ดอน ล้อมรอบด้วยปาละเมาะเป็นบริเวณกว้าง มีแม่น้ำทวนไหลผ่านในบริเวณ ปัจจุบันสร้างเป็นรูปวงเวียน มีถนนภายในแบ่งเป็น 8 ด้าน มีพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรขณะกำลังประทับบนหลังช้างศึกอยู่ด้านหน้าองค์เจดีย์ ได้รับการขึ้นทะเบียนรับรองเป็นโบราณสถาน[1] เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539

หลักฐาน 10 ประการที่สรุปว่าเป็นเจดีย์ยุทธหัตถีองค์จริง

ในพื้นที่บริเวณเจดีย์ยุทธหัตถี และ บริเวณใกล้เคียง ชาวบ้านพบ กระดุกข้าง กระดุกม้า กรามข้าง กะโหลกข้าง และกระดุกคน มากมาย ซึ่งแสดงว่า สถานที่แห่งนี้ จะต้องเป็นสถานที่กระทำสงครามครั้งยิ่งใหญ่ หากไม่เป็นเช่นนั้นแล้วคงไม่มีกระดุกมากมายเช่นนี้

ชาวบ้านดอนเจดีย์ พบ เครื่องศาสตรวุธ เครื่องม้า เครื่องข้าง ซึ่งประกอบด้วย หอก ดาบ ยอดฉัตรโกลนม้า ขอสับข้าง โซ่ล่ามข้าง เป็นครุฑจับนาคร ปัจจุบันสิ่งของเหล่านี้แสดงไว้ที่ ศูนย์วัฒนธรรมสถาบันราชภัฏกาญจนบุรี

ชาวบ้านดอนเจดีย์ส่วนใหญ่ ใช้นามสกุล คชายุทธ มาลาพงษ์ และ ดอนเจดีย์ นามสกุลเหล่านี้มีความหมายเกี่ยวข้องกับองค์เจดีย์แห่งนี้ และการตั้งนามสกุลได้ตั้งในสมัยรัชกาลที่ 6 ซึ่งเป็นช่วงเริ่มในการค้นหาเจดีย์ยุทธหัตถี

ชื่อตำบล ตะพังตรุ หนองสาหร่าย ที่ระบุใน พระราชพงศาวดารเป็นสถานที่ ที่มีอยู่ใน อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งแต่เดิมขึ้นอยู่กับแขวง เมืองสุพรรณบุรี ต่อมาภายหลังได้มีการแบ่งเขตการปกครอง โดย อำเภอพนมทวน มาขึ้นอยู่กับ จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อสมัยรัชกาลที่ 3

เส้นทางการเดินทางของ พม่า-ไทย โดยทัพ พม่า จะข้ามมาทางด้านเจดีย์สามองค์ ผ่านทุ่งลาดหญ้า ผ่านเขาชนไก่ ผ่านเมืองกาญจนบุรีเก่า ผ่านปากแพรก ผ่านบ้านทวน ผ่านอุ้มทอง สุพรรณบุรี ผ่านป่าโมก เข้า อยุธยา จะเห็นได้ว่า เจดีย์ยุทธหัตถ์ตั้งอยู่ในเส้นทางการเดินทางคือ ที่อำเภอ พนมทวน

เจดีย์ยุทธหัตถ์องค์นี้ มีลักษณะคล้ายกับเจดีย์วัดข้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นที่เชื่อถือได้ว่า เจดีย์องค์นี้น่าจะสร้างในสมัย อยุธยา

ในพงศาวดาร ได้กล่าวไว้ว่าข้างศึกตกมัน ตลบปะปนกันเป็นอลหม่านพลพม่า ก็โทรมยิงธนู หน้าไม้ ปืนไฟระดมเอาพระคชสารสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ และ รถม้าการตลบมิด เป็นหมอกมัวไป แสดงว่าที่ทรงกระทำยุทธหัตถีพื้นที่จะต้องเป็น ดินปนทราย จึงมีฝุ่นคลุ้งไปทั่ว จากพงศาวดารที่กล่าวมาทำให้สอดคล้องกับพื้นที่บริเวณเจดีย์ยุทธหัตถีแห่งนี้ เนื่องจากบริเวณรอบองค์เจดีย์ เป็นที่ดอน และดินปนทราย ซึ่งมีหลักฐานประจักษ์คือ หมู่บ้านที่ติดกับองค์พระเจดีย์ ชื่อว่า หมู่บ้านหลุมทราย แสดงว่าพื้นที่แถบนั้นต้องมีทรายมาก

ที่ดอนเจดีย์แห่งนี้มีดินข่อย ขนาดใหญ่ ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นดินข่อยที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อยู่ห่างจากเจดีย์ประมาณ 100 เมตร ดังพระราชพงศาวดาร กล่าวไว้ว่าครั้งหนีไป ฝ่ายศิษยาของพระหัตถ์ ก็เห็นข้างเสวตฉัตรหนึ่งยืนอยู่ ณ ฉายาข่อย มีเครื่องสูงและทหารหน้าข้างมากก็เข้าพระทัยถนัดว่า ข้างมหาอุปราชา พระเจ้าอยู่หัวทั้งสอง ก็ขับพระคชสารตรงเข้าไป ทหารหน้าข้าศึกก็วางปืนจ่ารงคมณฑกนกลับตระเบงแก้ว ระดมยิง มิได้ต้องพระองค์และคชสาร สมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้า ตรัสร้องเรียกด้วยพระสุรเสียงอันดังว่า ”พระเจ้าพี่ เราจะยืนอยู่ใน

ร่วมเล่า เชิญออกมาทำยุทธหัตถีด้วยกัน ให้เป็น เกียรติยศไว้ในแผ่นดินเกิดกายหน้าไป ไม่มีกษัตริย์ที่จะได้
ยุทธหัตถีแล้ว” พระมหาอุปราชฯ ได้ฟังดังนั้น มีขัตติยราชมานะก็ป้ายพระคชสารออกรบ

เมื่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ฟันพระมหาอุปราชฯ ขาดคาคอข้างแล้ว ท้าพไทยได้ไปทันพอดี จึงไล่ฆ่าฟันทหาร
พม่าอย่างหนัก จาก ตะพังตรู ถึง กาญจนบุรี คาดว่า ทหารไทยฆ่าทหารพม่า ประมาณ 20,000 คนจับช้างใหญ่สูง
6 ศอก ได้ 300 เชือก ช้างพลายพัง 500 เชือก ม้าอีก 2,000 เศษจะเห็นได้ว่า จากเจดีย์ยุทธหัตถี บ้านดอนเจดีย์
ไปกาญจนบุรี มีระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตรจึงเป็นไปได้ที่ทหารไทยจะไล่ฆ่าฟันทหารพม่าในวันเดียวถึงเมือง
กาญจนบุรีซึ่งระยะทางห่างกันไม่มากนัก

ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับ วันวไลย ได้กล่าวไว้ว่า ในการกระทำยุทธหัตถี ระหว่างสมเด็จพระ
นเรศวรมหาราชกับพระมหาอุปราชฯได้ กระทำใกล้กับวัดร้างแห่งหนึ่ง ซึ่งจะตรงกับสภาพพื้นที่เจดีย์ยุทธหัตถี
บ้านดอนเจดีย์แห่งนี้ยังมีวัดร้าง อยู่ทางทิศใต้ของเจดีย์ระยะทางประมาณ 1.5 กิโลเมตร ปัจจุบันคือ วัดบ้านน้อย
และยังมีเจดีย์ โบสถ์เก่าแก่ให้เห็นตราพบเท่าทุกวันนี้จากหลักฐานดังที่ได้กล่าวอ้างมานี้ น่าจะเป็นที่ยืนยันได้ว่า
เจดีย์ยุทธหัตถีบ้านดอนเจดีย์ อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี เป็นเจดีย์องค์ที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงสร้างขึ้น
หลังจากที่พระองค์ ทรงกระทำยุทธหัตถี ขณะสมเด็จพระมหาอุปราชฯเมื่อปี พ.ศ. 2135

คำสำคัญ : เจดีย์ยุทธหัตถี

ที่มา :

<https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%80%E0%B8%88%E0%B8%94%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B9%8C%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%AB%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%96%E0%B8%B5>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2018-08-15

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=699&code_db=610002&code_type=TK005